

ZGODOVINSKI ZBORNIK.

PRILOGA LJUBLJANSKEMU ŠKOFIJSKEMU LISTU.

—○○○○○ Izhaja v nedoločenih obrokih. ○○○○○—

Leto 1907.

Ljubljana, meseca julija 1907.

Številka 62.

Zgodovina brezoviške župnije.

Spisal Josip Novak.

(Dalje.)

Odtod je šel v Naklo, kjer je kaplanoval devet let. Z adventom 1843. l. je prevzel lokalijo Duplje, odkoder je pogosto prihajal nazaj v Naklo. Dne 15. decembra 1844. l. je zopet obiskal župnika Blaznika. Ko se je pa po večerji hotel odpeljati, se mu je vzdignila kri in malo pred polnočjo je ugasnil. Bolehal je že prej na pljučih in na jetrih, sedaj pa se mu je utrgala srčna žila. Pokopan je na nakeljskem pokopališču.

28. Aleš Šusteršič (1834—1836) se je porodil pri Sv. Petru v Komendi dne 8. julija 1803. l. Mašnik je postal dne 20. avgusta 1829. l. Kaplanoval je v Trziču do l. 1830., v Dobropoljah do l. 1834., potem na Brezovici, kjer je bil nekaj časa tudi administrator, do 10. dne oktobra l. 1836., dalje na Trati do l. 1837. in na Bledu do l. 1842. Odtam je šel za lokalnega kaplana v Dražgoše, l. 1864. pa za Glavarjevega beneficijata v Komendo, kjer je umrl dne 21. februarja 1872. l. Tega in njegovega prednika so ljudje hvalili kot prav priljudna gospoda.¹⁾

29. Anton Kašman (1836—1837) se je rodil v Loki dne 30. maja 1806. l.; v mašnika je bil posvečen dne 19. julija 1831. l. Bil je semeniški duhoven in je bil naslednjo jesen poslan za kaplana v Borovnico, l. 1833. v Trnovo na Notranjskem, l. 1835. je bil kaplan, katehet in učitelj šole v Radovljici, l. 1836. dne 18. oktobra pride na Brezovico, koncem l. 1837. za kaplana in beneficijata

v Šmartno pri Litiji in l. 1844. za kaplana v Mengeš. L. 1845. je postal vikar na Črnučah, kjer je pa okoli l. 1852. toliko bolehal, da je moral imeti administratorja. L. 1854. je bil upokojen in se je preselil najprej v Škofjo Loko, l. 1856. v Litijo in l. 1861. zopet v Škofjo Loko, kjer je umrl dne 10. marca 1867. l. Dekretiran je bil na Brezovico dne 29. decembra 1836 viniški kaplan Jakob Škrl, a ni prišel, ker se je preselil na Trebelno in Kašman je še ostal.

30. Aleš Okorn (1838) je bil rojen v Kranju dne 9. julija 1802. l.; posvečen je bil dne 29. avgusta 1829. l. Kaplanoval je v Sorici do l. 1830., v Preddvoru do l. 1836., v Selcih do l. 1837., ko je bil dne 12. decembra dekretiran na Brezovico ter nastopil dne 9. januarja 1838. za malo časa, na Vačah do l. 1841., v Dolu do l. 1846. in pri D. M. v Polju do svoje smrti dne 12. aprila 1864. l.

31. Anton Pokorn (1838—1840) je zagledal luč sveta v Binklju h. št. 6. v Stari Loki dne 7. julija 1807. l.; mašnik je postal dne 24. julija 1832. l. Kaplan je bil pri Sv. Križu pri Kostanjevici do l. 1835., na Vačah do l. 1838., na Brezovici do septembra 1840. l., v Trziču do l. 1842., v Šmariju do l. 1844., odkoder je šel za župnika v Krašnjo. L. 1849. je šel v Senožeče in l. 1856. v Slavino, kjer je dne 13. avgusta¹⁾ 1874. l. izdihnil svojo blago dušo.

¹⁾ Župnijska kronika, str. 6.

¹⁾ Šematizem ima 21. avg. Izv. muz. dr. IV., str. 115, pa 13. avg.

32. Florijan Mulej (1840—1842) se je rodil na Breznici dne 9. maja 1808. l.; v mašnika je bil posvečen dne 2. avgusta 1835. l. Najprej je kaplanoval v Poljanah do l. 1837., potem v Dolu do l. 1838., v Senožečah do začetka oktobra 1840. l., na Brezovici do l. 1842., v Žužemberku do l. 1844. in v Železnikih do l. 1851. Nato je postal vikar v Hinjah, kjer je umrl dne 26. aprila 1864. l.

33. Ivan Kunstel (1842—1845) se je porodil v Radovljici dne 17. avgusta 1813. l.; mašnik je postal dne 4. decembra 1836. l. Naslednje leto je bil poslan za kaplana in beneficijata v Stari trg pri Ložu, l. 1838. za kaplana v Selce, l. 1842. na Brezovico in l. 1845. v Žiri. L. 1846. je postal vikar v Lešah na Gorenjskem, l. 1854. pa župnik v Škocijanu pri Dobravi, kjer je umrl dne 2. februarja 1874. l.

34. Ignacij Rebel (1845—1846) je bil rojen v Pečah dne 31. julija 1806. l.; v mašnika je bil posvečen dne 22. avgusta 1838. l. Najprej je bil subsidiarij v Šmarijah, od l. 1839. kaplan v Št. Vidu pri Žilcah, od l. 1840. v Senožečah, od l. 1842. v Polšniku, od l. 1843. v Trziču; od l. 1845. na Brezovici. L. 1846. je šel za administratorja v Godovič; l. 1847. za ekspozita v Begunje pri Cirknici, l. 1850. zopet za kaplana v Komendo; l. 1852. v Mošnje; l. 1859. na Dovje in l. 1863. za kurata v Lome pri Trziču, kjer je bil l. 1875. upokojen. Umrl je ravnotam dne 9. marca 1887. l.

35. Matej Puhar (1846—1848) se je rodil v Kranju dne 2. septembra 1818. l. Kot tretjeletnik je bil posvečen dne 6. avgusta 1842. l. Jeseni l. 1843. je šel za kaplana v Vipavo, meseca septembra 1844. l. v Spodnjo Idrijo, meseca septembra 1845. l. v Križe pri Trziču, meseca oktobra 1846. l. na Brezovico, kjer je jel hirati. Odtod je šel v Naklo dne 31. avgusta 1848. l., kjer je pa zopet okreval. Toda meseca septembra 1855. l. je začel zopet bolehati in je dne 12. julija 1856. l. poslednjič maševal. Dne 1. novembra 1856. l. so mu nakazali 200 gld.časne pokojnine; 14 dni pozneje se je preselil k svoji materi v Kranj, kjer ga je že dne 18. novembra smrt rešila nadaljnega trpljenja. Imel je raka v črevih. Bil je izvrsten dijak, vrl duhovnik, večč botanik in homeopat, pa tudi izboren pevec; uglasbil je tudi sam nekatere cerkvene pesmi.

36. Ivan Potočnik (1848—1855). (Glej župnike brezoviške.)

37. Jakob Indihar (1855) je bil rojen v Škocijanu pri Turjaku dne 24. julija 1806. l., v mašnika posvečen pa dne 3. avgusta 1836. l. Naslednje leto je šel za grajskega duhovnika in domačega učitelja k grofu Blagaju v Boštanj pri Šmariju; l. 1839. za kaplana na Vinico, l. 1851. za kaplana in beneficijata v Šmartno

pri Litiji, l. 1854. za kaplana v Št. Peter pri Bajnofu, l. 1855. kviescent v Javorju, odkoder je bil dne 12. junija dekretiran na Brezovico in še isto leto za lokalnega kaplana v Preloko, kjer je umrl dne 30. maja 1856. l.

38. Jožef Kogej (1855—1857) se je rodil v Idriji dne 22. februarja 1831. l. Ordiniran je bil dne 30. julija 1854. l. Od l. 1854. do 1855. je bil suplent na ljubljanskem gimnaziju, potem pa dekretira 3. dne novembra do l. 1857. kaplan na Brezovici, odkoder je šel zopet v Ljubljano za gimnazijskega učitelja. Ta čas je bil tudi domači učitelj pri deželnem predsedniku grofu Gust. Chorinskem. Od začetka oktobra 1860. l. pa do sv. Jurija 1861. l. je bil kaplan v Trziču, odkoder je šel na Vrhniko. Začetkom novembra 1872. l. pa se je preselil za župnika in dekana v svoje rojstno mesto Idrijo, kjer je neumorno deloval do svoje smrti dne 25. avgusta 1896. l.

39. Anton Klemen (1857—1859) je zagledal luč sveta v Vnanjih Goricah dne 16. januarja 1821. l.; mašništvo je sprejel v tretjem letu bogoslovja dne 31. julija 1847. l. Najprej je bil vzgojitelj poznejšemu deželnemu glavarju grofu Thurnu v Radovljici, potem kaplan v Logatcu do l. 1856., v Ribnici do l. 1857., v svoji rojstni župniji na Brezovici do l. 1859., v Mengšu do meseca maja 1864. l. in potem v Cerkljah do januarja 1868. l. Iz Cerkelj se je preselil za župnika v Smednik in naposled dne 3. maja 1885. l. v Šmartin pri Kranju, kjer je dne 31. maja 1893. l. izdihnil svojo dušo.

40. Peter Krištofič (1859—1864) se je rodil v Radovljici dne 4. julija 1816. l.; posvečen je bil dne 4. avgusta 1841. l. Naslednje leto je postal suplent na ljubljanskem gimnaziju, kjer je ostal do l. 1844. Tedaj pa je bil poslan za kaplana v Kočevje, odkoder je šel l. 1853. v Mengeš, l. 1859. na Brezovico do 18. dne maja 1864., ko je odšel za kaplana in beneficijata v Gorje in l. 1865. za kaplana v Križe pri Trziču. V začetku oktobra 1865 l. se je preselil za administratorja na Vojsko, kjer je umrl dne 14. maja 1873. l. Bil je prijatelj šolske mladine; vedno je imel v žepu kaj zanjo.

41. Stanislav Šranc (1864—1872) je bil rojen v Kranju dne 7. maja 1821. l.; mašništvo je sprejel dne 3. avgusta 1845. l. Za kaplana je bil v Kočevju do l. 1846., v Metliki, v Boštanju, v Št. Vidu pri Zatičini od 1858. do 1864. l. Odtam je prišel na Brezovico, kjer je bil od junija 1864. l. do januarja 1872. l. Odtod je šel za župnika v Hotič, odtam pa v Reteče pri Škofji Loki, kjer je umrl vsled mrtvouda dne 30. julija 1889. l. Na podlagi novega šolskega zakona z dne 14. maja 1869. l. je bil on prvi predsednik krajnega šolskega sveta na Brezovici.

42. **Frančišek Mekinec** (1872—1876) je bil rojen v Ljubljani dne 2. avgusta 1845. l., v mašnika je bil posvečen dne 31. julija 1871. l. Služboval je kot kaplan v Srednji vasi na Kočevskem šest tednov, na Brezovici od februarja 1872. l. do 14. julija 1876. l., na Dobrovi štiri in pol leta, v Dolu pod Ljubljano dve leti, v Dobu tri leta, pri D. M. v Polju dve leti, v Št. Juriju pri Kranju pol leta in od 16. oktobra 1888. l. do l. 1896. v Šent Vidu nad Ljubljano. Nato je bival do l. 1899. kot bolehnik v Ljubljani, do l. 1902. kot župnik v lhanu, odkoder se je kot upokojen župnik preselil v Ljubljano. Dne 8. febr. 1906. pa so ga umestili župnikom na Črnučah, kjer je bil poprej že nekaj tednov upravitelj.

43. **Frančišek Marešič** (1876—1877) se je rodil v Kostanjevici dne 26. novembra 1846. l.; mašnik je postal dne 31. julija 1871. l. Kaplanoval je pri Svetem Duhu v Trnju, v Šmihelu pri Novem mestu, od 22. julija 1876. l. do 25. januarja 1877. l. na Brezovici. Odtod je šel v Šent Vid nad Ljubljano, potem v Višnjo goro in v Sostro. Odtam se je preselil za župnika na Lipoglav, kjer je umrl dne 10. decembra 1901. Bil je marljiv pisatelj slovenskih nabožnih knjig. Spisal je: „Lurška Mati Božja“ 1881. — „Lurški majnik in molitvenik.“ 1883. — „Molitvenik za dijake.“ 1884. — „Molitvenik za dečke.“ 1886. — „Molitvenik za deklince.“ 1886. — „Lurški čudeži.“ 1902.

44. **Adolf Pogorelec** (1879—1881) je zagledal luč sveta v Ljubljani dné 6. maja l. 1846.; ordiniran je bil dné 31. julija l. 1869. Kaplanoval je pri Sv. Petru v Ljubljani in od l. oktobra l. 1879. do 11. maja l. 1881. na Brezovici. Vstopil je v red čč. oo. lazaristov, kjer še sedaj marljivo deluje.

45. **Andrej Pipan** (1881 - 1886) se je rodil na Planini pri Vipavi dné 1. novembra l. 1847.; v mašnika je bil posvečen dné 21. julija l. 1874. Kaplanoval je v Polhovem Gradcu do l. 1879., na Vrhnikih do l. 1881. in na Brezovici od 25. oktobra l. 1881. do 20. aprila l. 1886. Odtod je šel za župnika na Polico pri Višnji gori, kjer je še vedno priden delavec v vinogradu Gospodovem.

46. **Albin Illozsky** (1886—1887) se je porodil v Novem mestu dné 15. januarja l. 1861.; ordiniran je bil dné 19. julija l. 1884. Kaplan je bil v Vipavi, v Črnem vrhu nad Idrijo, od 3. avgusta l. 1886. do 25. oktobra l. 1887. na Brezovici, potem pri Sv. Križu pri Litiji, v Kostanjevici in na Mirni. Odtam je šel za kurata na Lozice; dné 7. maja l. 1896. pa se je preselil za župnika v Javorje pri Litiji, kjer je župnikoval do l. 1900. Tega leta je vstopil v red cistercijencev v Zatičini, kjer je dobil ime „Albericus“. Slovesno obljubo je napravil dné 13. novembra 1904.

47. **Frančišek Hribar** (1888—1889) je bil rojen v Mengšu dné 15. decembra l. 1861.; mašnik je postal dné 22. julija l. 1888. Služboval je le na Brezovici od 5. septembra l. 1888. do 27. februarja l. 1889. Tega dne je šel v začasni pokoj k svojim staršem v Vodice, kjer je pa že dné 10. aprila l. 1889. umrl za jetiko.

48. **Frančišek Rajčevič** (1890—1892) se je rodil na Trati pri Poljanah dné 18. novembra l. 1864.; posvečen je bil dné 19. julija l. 1890. Kot kaplan je služboval na Brezovici od 15. septembra l. 1890. do 27. aprila l. 1892. Odtod je šel v Vipavo, kjer je bil do l. 1896. Nato je šel za ekspozita v Trnje, l. 1898. pa za župnika v Grahovo.

49. **Ivan Zupan** (1892—1893) je bil rojen v Šent Juriju pri Kranju dné 6. maja l. 1864.; mašništvo je sprejel dné 22. julija l. 1888. Kaplanoval je v Vipavi, od 22. aprila l. 1892. do 13. junija l. 1893. pa na Brezovici. Odtod je šel za kurata v Šent Peter na Notranjsko in meseca septembra l. 1904. pa za administratorja v Hrenovice, kjer se je kot veččaku v socialnem delovanju odprlo široko polje. Župnikom so ga umestili tu 6. aprila 1906.

50. **Ivan Müller** (1893), „Polenčev“, je zagledal luč sveta v Žabnici pri Škofji Loki dné 12. avgusta l. 1862.; v mašnika je bil posvečen dné 10. julija l. 1887. Kaplanoval je v Smedniku in pri D. M. v Polju. Po smrti župnika Ivana Potočnika je prišel dné 13. junija l. 1893. na Brezovico za administratorja in se je ob nastopu župnika Antona Hočevarja dné 3. novembra l. 1893. zopet vrnil k D. M. v Polje. L. 1897. je šel za župnika k Sv. Heleni, kjer, umeščen na sv. Jurija dan, še plodonosno deluje. Zgradil je ondi novo župnišče in marsikaj naravnal v večjo čast božjo.

51. **Anton Poljšak** (1894—1897) se je rodil v Vipavi dné 4. februarja l. 1867. Dovršivši gimnazijske vede postane minorit na Dunaju. Ker pa mu ni ugajal ta red, stopi v ljubljansko bogoslovje; mašnik je postal dné 9. julija l. 1893. Kaplanoval je na Vačah, odkoder je šel l. 1894. za administratorja v Dol pod Ljubljano. Dne 4. oktobra l. 1894. je prišel na Brezovico, odkoder se je dné 16. septembra l. 1897. preselil v Sostro, odtam pa meseca avgusta l. 1899. na Trato, kjer je bil naposled tudi administrator do avgusta 1900, ko je šel v Šmartin pri Kranju in meseca avgusta l. 1902. v Naklo. Konec meseca oktobra se je preselil kot ekspozit v Bevke pri Vrhnikih, kjer za razvedrilo ubira razne svoje godbene inštrumente.

52. **Anton Jerič** (1897—1905) je bil rojen v Šent Vidu pri Zatičini dne 3. junija l. 1873.; v mašnika je bil posvečen dne 22. julija l. 1897. Na Brezovico je prišel dne 8. oktobra istega leta, kjer je bil po smrti

župnika Antona Hočevarja tudi pet mesecev župni upravitelj. Vsled bolehnosti stopi meseca marca l. 1905. v začasni pokoj, a koncem še istega leta gre kaplanovat k Sv. Duhu pri Krškem na Dolenjskem. Jeseni 1906 postane ekspozit v Ustju na Vipavskem.

53. Frančišek Ksav. Juvan (1905 —), „Lukežev“, je zagledal beli dan v Škofji Loki 29. novembra 1867. V mašnika posvečen 9. julija 1893 gre kaplanovat na Dole do meseca oktobra l. 1895., ko ga dekretirajo v Logatec, kjer je bil nekaj časa tudi župni upravitelj. Meseca septembra 1899 pa se preseli v Stari trg pri Ložu, odkoder ga meseca novembra 1900 pošljejo v Šentjernej na Dolenjskem. Odtam pa pride 22. marca l. 1905. na Brezovico.

C. Subsidiariji.

Dokler na Brezovici ni bilo kaplana, so pošiljali obolelim vikarjem namestnike, da so opravljali službo božjo in sploh skrbeli za dušno pastirstvo. Imamo pa tudi take, ki so za daljši ali krajši čas bivali na Brezovici ter pomagali vikarju, četudi ni bil bolehen, v dušnem pastirstvu. Rekli bi jim duhovni pomočniki ali „subsidiariji“ ali „substitut“ in so sledeči:

1. Matija Zvoljenik je kot začasni namestnik l. 1714. pomagal v dušnem pastirstvu ondi. (Več o njem beri med „odličnimi Brezovičani“.)

2. Josip Anton Žlebnik (Slebnigg) se bere večkrat kot začasni „substitut“ na Brezovici v l. 1718. in 1722. Rodom Ljubljčan je bil v mašnika posvečen na sv. Benedikta dan 21. marca l. 1713. na naslov gornjegraškega marijanskega kolegija. Preden je tu sem prišel, je kot delegat župnikov deloval tudi v Šent Vidu nad Ljubljano, kjer je l. 1727. bil že kaplan. L. 1723. je bil beneficijant na Sori. Tudi v Šmartinu poleg Kranja je l. 1718. bil začasni pomočnik, v Naklem pa kaplan v l. 1724.—1727.

3. Josip Fortunat Kočar (Kotscher-Gottscheer) je meseca decembra l. 1719. pomagal ondi. Bil je Ljubljčan, iz šentpeterske župnije doma, ter prejel tonzuro in štiri nižje redove dne 10. junija l. 1713. Kot vikar šentpeterski je l. 1744. maševal pri Sv. Joštu nad Kranjem.

4. Josip Rozman je kot začasni substitut pri Sv. Petru v Ljubljani pomagal tudi na Brezovici meseca januarja in aprila 1721. ter meseca avgusta 1722. l. Doma v Polhovem Gradcu, prejme tonzuro in štiri nižje redove dne 20. aprila na veliko soboto l. 1715. v Ljubljani. V l. 1733.—1783. ¹⁾ se nahaja kot beneficijant ali vikar v Vrzdencu, torej skozi polustoletja. Umrl je okrog 90 let star.

¹⁾ Zgodovina horjulske fare str. 223.

5. Luka Erjavec (Riouiz) se kot začasni „substitut“ nahaja na Brezovici meseca julija in avgusta l. 1721. Poprej od sv. Mihaela l. 1713. pa do Svečnice l. 1715. je služboval kot tak tudi v Šent Vidu nad Ljubljano. V l. 1731.—1732. je pomagal tudi pri Sv. Joštu nad Kranjem. Umrl pa je v Kranju 64 let star nagle smrti po sv. maši dne 1. januarja 1733.

6. Marka Mislej, začasni substitut na Brezovici, se bere meseca maja l. 1722.

7. Gregor Shemizh se nahaja na Brezovici kot začasni pomočnik meseca februarja l. 1724. Bil je pa tudi kurat v Šturiji na Vipavskem l. 1755.

8. Josip Gašper Funkelsteiner¹⁾ (Funcklsteiner) je služboval na Brezovici v l. 1724.—1729. Odtod se preseli kot beneficijant v Kamnik, kjer je prodal svojo hišo pred vrati na Grabnu Tomažu Komotarju l. 1729. Ondi je l. 1733. še živel. Preden je prišel na Brezovico, je kaplanoval eno leto v Kropi, poprej od sv. Mihaela 1721 do sv. Jurija 1723 pa je služboval v Šmartinu poleg Kranja.

9. Tomaž Jerkič je kot „substitutus loci“ deloval na Brezovici meseca februarja 1727. l.

10. Anton Vintar (Winter) je služboval na Brezovici kot začasni namestnik meseca marca 1730. l. Doma je bil v Ljubljani,²⁾ kjer so ga tudi v mašnika posvetili dne 22. septembra 1725. l. na naslov graščine grofa Adama Antona pl. Auersperga. L. 1733.³⁾ je bil kurat komende v Ljubljani, ko je kot ud pristopil k meniški bratovščini sv. Mihaela. V l. 1737.—1740. je kaplanoval na Sori,⁴⁾ odkoder je šel za spovednika h klarisinjam v Ljubljano.

11. Ivan Andrej Perger je pomagal na Brezovici meseca oktobra in novembra 1730. l. kot namestnik. Bil je tudi Ljubljčan, v mašnika posvečen dne 3. junija 1730. l. na naslov gospostva „Slateneg“ baronice Marije Ane „de Wintershoffen“ roj. Kajzelj. — L. 1759. je služboval tudi v Šent Vidu na Ljubljano. — L. 1779. je bil katehet v ljubljanski stolnici. Od sv. Jurija do sv. Mihaela je služboval leta 1732. tudi na Jesenicah.

12. Peter Jungovič (Jugovec) se nahaja meseca septembra 1737. l. kot subsidiarij na Brezovici. Porodil se je v Bitinju šmartinske župnije pri Kranju dne 26. junija 1707. l. staršem Andreju in Marini. Posvetili so ga v mašnika na naslov posestva „Thurn“ Ludovika Ksav. Dinzl ab Angersburg dne 18. decembra 1734. l. Kot vikar na Črnučah je služboval še l. 1767.

¹⁾ Izvestja muz. društ., VI., 182.

²⁾ Ordin. zapisnik.

³⁾ Zgodov. Zbornik šte. 27, str. 429.

⁴⁾ Zgodovina sorske fare, str. 87.

Kaplanoval je tudi v Polhovem Gradcu v l. 1744.—1750. Meseca aprila 1763 je pomagal tudi v Šent Vidu nad Ljubljano.

13. Karol Josip Krušič, „substitutus pro hic et nunc“, se bere meseca oktobra 1742. l. Ljubljčan, je bil v mašnika posvečen na naslov gospostva „Thurn“ grofa Sigefr. pl. Gallenberg dne 30. okt. 1735. l.

14. Ferdinand Ivan ab Utzhan je pomagal v dušnem pastirstvu na Brezovici meseca avgusta 1744. l. in meseca septembra 1757. l., poprej v adventu 1738 pa ga najdemo tudi v Šent Vidu nad Ljubljano. Rojen je bil v Ljubljani, kjer je tudi sklenil svoje življenje 82 let star dne 23. julija 1868. l. v šentpeterski župniji.

kjer je vse vede dovršil, dogmatiko, cerkveno pravo in moralko. Kaplanoval je prišedši z Brezovice sedem let v Svibnem, 11 let v Dobu, župnikoval pa eno leto v Smedniku in l. 1788. že 12. leto v Dobu, kjer je bil tudi dekan. Porojen je bil l. 1731.

17. Lovro Volič (Wollizh), Ljubljčan, je služboval na Brezovici v l. 1756.—1758. V mašnika so ga posvetili na titel kostanjeviškega samostana: „ad Fontes Marianos“ dne 21. septembra 1754. l.

18. Frančišek Ksav. Markič, osebni pomočnik na Brezovici od septembra pa do adventa l. 1758. Porojen v Kranju l. 1731., podpisan tudi „Murkež“, je bil v mašnika posvečen na naslov kostanje-

Brezovica: Skupina župljanov.

15. Jakob Soffran (1750.) Rojen na Petelinah v Slavini 1722, posvečen 1749 na naslov patrimonija, je bil zmožen mož, študije svoje je v Ljubljani dovršil. Služboval je na Brezovici, v Tolminu, v Felschernah itd. kot kurat. L. 1788. je živel v Planini v pokoju. On je bil vzgleden duhovnik.

16. Frančišek Rejovic se nahaja od meseca marca do oktobra l. 1757. na Brezovici službujoč. Doma je bil v Kranju, podpisan se nahaja tudi „Rujavic-Erjavec“, v mašnika pa so ga posvetili na titel posestva in skupnih prihodkov čeha tržiških krznarjev na veliko soboto, dne 29. marca l. 1755.,¹⁾ v Ljubljani,

¹⁾ Knezoškof. arhiv: Vizit. zapisnik l. 1788., ki velja tudi o naslednjih nekaterih.

viškega samostana: „ad Fontes Marianos“ na veliko soboto dne 17. aprila 1756. Svoja poslednja leta je preživel v Kranju, kjer je 68 let star ostavil svet dne 5. avgusta 1789 — Telesno je bil trden, nadarjen srednje, dovršil pa vede svoje v Ljubljani. Služboval je 24 let na raznih krajih kot subsidiarij in kaplan. Rad je eksorciziral in zato je bil večkrat posvarjen. Imel je svoje predsodke.

19. Matej Danielčič,¹⁾ Kranjčan, v mašnika posvečen dne 20. septembra 1755 na titel treh na Jesenicah se nahajajočih posestev, je tudi l. 1758. služboval na Brezovici, v l. 1761.—1763. pa kot alumnus v Gor-

¹⁾ Knezoškof. arhiv: v Mariboru in Orožen, IV. a., str. 146, ter Izvestja muz. dr., XII., str. 33.

njem gradu, potem pa kot kaplan v Starem Trgu L. 1764. je postal župnik pri Sv. Juriju pod Tabrom, kjer so ga meseca maja l. 1808. napadli in oropali Francozi. Umrl je ondi dne 4. septembra l. 1809., star 80 let.

20. **Pavel Mlakar**, Ljubljčan, je bil na Brezovici od meseca junija do adventa l. 1759. V mašnika so ga posvetili na naslov proste kmetije (Freisass) na Spodnjem Berniku pod kvestoratom kranjske provincije na veliko soboto dne 17. aprila 1756.

21. **Luka Fischer** je od Svečnice do sv. Jurija l. 1760. služboval na Brezovici; meseca aprila 1762 pa ga najdemo v Šent Vidu nad Ljubljano kot substituta, kjer se l. 1767. še nahaja.

22. **Friderik Korošic**, Kranjčan, v mašnika posvečen na naslov mekinjskega samostana l. 1745., je služboval na Brezovici meseca julija l. 1760. — Odtod se preseli župnikovat na Ovsišče pri Podnartu do l. 1764.

23. **Ivan Riebler** se nahaja l. 1762. na Brezovici kot substitut od Svečnice do meseca maja V l. 1773.—1777. pa je kaplanoval v Šoštanju na Štajerskem.

24. **Janez Jurij Karlstädter** (Carlstätter) je služboval na Brezovici v l. 1763.—1765. Bil je Ljubljčan ter v mašnika posvečen dne 5. aprila na veliko soboto l. 1749. na naslov Idričana Janeza Kollenca in njegovih na 2000 gld. cenjenih posestev. Svoja stara leta je preživel v Ljubljani, kjer je umrl dne 7. januarja l. 1795. Ondi je dovršil tudi vse svoje vede ter živel naposled kot kurat v pokoju. Porodil se je l. 1725.

25. **P. Feliks „a s. Ascensione“**, bosonogi avguštinec, je nadomestoval vikarja Zvoljenika od Svečnice do sv. Jakoba l. 1784. V mašnika posvečen je bil l. 1767.

26. **Valentin Josip Wolko** se nahaja na Brezovici kot substitut kurata meseca avgusta l. 1775. in tudi še meseca marca l. 1776. Luč sveta je zagledal v Ljubljani, kjer so ga tudi v mašnika posvetili dne 30. maja l. 1744. na naslov stare Fužine v Bohinju, ki so bile last Matevža Varla. — Stara leta je preživel v Ljubljani, kjer je tudi svetu zamrl dne 28. septembra 1793.

27. **Anton Kremenik** (Cremeneg) je kot penzionist preživel l. 1800. na Brezovici ter semtertja tudi kaj pomagal v dušnem pastirstvu. Bil je Ljubljčan, v mašnika posvečen dne 27. maja l. 1752. na naslov samostana Studenec. Služboval je kot vikar mnogo let v Bevkah preden je šel v pokoj. Umrl pa je v Ljubljani dne 2. aprila 1804, star 79 let. Bil je dober, goreč, zgleden duhovnik.

28. **Josip Slejko** je kot bogoslovec 4. leta pomagal na Brezovici začetkom 19. stoletja. Prosil je

za plačo, a mu je niso hoteli nakazati, ker je bil še bogoslovec prezbiter.

29. **Jožef Partel**¹⁾ je bil po smrti župnika Jakoba Hartmanna tedanjemu kaplanu in župnemu upravitelju Alešu Šusteršiču poslan v pomoč od adventa 1835 do Svečnice 1836. Porodil se je v Škocijanu pri Dobravi na Dolenjskem dne 1. decembra l. 1805, mašnik pa je postal dne 2. avgusta 1835, ko so ga dekretirali na Brezovico. Odtod se preseli kot subsidiarij v Šent Vid nad Ljubljano do l. 1837. Nadalje je služboval kot kaplan v Mošnjah do l. 1838., ko je prišel zopet v Šent Vid za subsidiarija do l. 1839. Kaplanoval je potem v Sodražici do l. 1840., v Križih pri Trziču do l. 1843., na Igu do l. 1852., v Škocijanu pri Turjaku do l. 1853.; živel je nato kot beneficijant v Tomišlju do l. 1856., potem pa kot kaplan v Slavini do l. 1864, odkoder je šel za župnega upravitelja v Črešnjice dne 22. julija. Tukaj pa je ostavil solznodolinski svet dne 19. julija l. 1865. Svoje spise, zlasti pesmi, je objavljaval v „Zgodnji Danici“ od l. 1852.—1864.

30. **Matevž Kožuh** je za časa vojskine boleznih od meseca oktobra l. 1849. do januarja l. 1850. pomagal na Brezovici v dušnem pastirstvu, ko je čakal na službo, potem pa v šentpeterski vojašnici v Ljubljani, kjer je bilo mnogo bolnikov. Porodil se je pri Sv. Filipu in Jakobu v hribih škofjeloške mestne župnije h. št. 7 („Završnikov“) dne 10. septembra l. 1824., v mašnika pa so ga posvetili dne 31. julija 1849. Kaplanoval je sprva prišedši iz vojašnice v Vipavi do l. 1855. Potem je bil samostojni kurat v Šturiji do l. 1864. Tukaj je bil tudi učitelj. Meseca avgusta i. l. postane mestni župnik in dekan ter duhovni svetnik v Kočevju, katero župnijo je vodil štiri leta. Kupil je ondi hōtel za župnišče. O sv. Jakobu l. 1868. pa se preseli kot župnik in dekan v Staro Loko, kjer je prav uspešno deloval v blagor župljanov do dne 9. maja 1896., ko je od kapi zadet izdihnil svojo blago dušo. Ko je l. 1893. obhajal svojo 25 letnico ondašnjega pastirovanja, ga je občina imenovala svojim častnim občanom. Istega leta je postal tudi v znak svojih zaslug za župnijo papežev častni komornik. To je bil mož, pri katerem so se mladi duhovniki lahko mnogo praktičnega in koristnega naučili. V družbi njegovi je bilo prijetno bivati. Naj uživa pri Bogu svoje plačilo. Napis na njegovem nagrobnem spomeniku na starološkem pokopališču se glasi:

„28 let za vas sem živel,
za vas upelial se, osivel;
če pelje pot vas mimo jame,
postojte, pomolite zame!“

¹⁾ Jezičnik, XXV., 29. — Izvestja muz. dr., XV., 48.

XI.

Šola in učitelji.

I. Šola na Brezovici. 1)

Mnogi trdè, da so duhovniki nasprotniki ljudski izobrazbi, da želé ljudstvo ohraniti nevedno. Vendar nam zgodovina povsod izpričuje, da so prav duhovniki bili prvi učitelji preprostega ljudstva. Dokaz temu je tudi začetek šole na Brezovici.

Pisani viri sicer molčé o začetku pouka v brezoviški župniji, a starejši ljudje se še prav dobro spominjajo nekdanjih duhovnikov, ki so se trudili od časa do časa s tem, da so malim, ukaželjnim dečkom in deklicam ubijali v glavo „abc“. Kot posebno vnet učitelj je še vsem starejšim Brezovičanom v dobrem spominu župnik Jakob Hartmann, ki je služboval na Brezovici od 17. marca 1830. do 4. decembra 1835. l. Sicer ta šola ni bila redna, kakor jih imamo dandanes, ker se je poučevalo le v branju, in sicer vsako nedeljo od 12. do 1. ure v župnišču v izpraševanjski sobi. Umevno je torej, da se pri tako pičlih urah ni moglo bogve kaj doseči, vendar nekaj uspehov je le bilo, prav mnogi so se priučili branja. In za iste čase je bilo to mnogo. Imenovani župnik Hartmann je koncem vsakega šolskega leta sestavil tudi izkaz šologodnih otrok, razvrstivši jih po vaseh ter je s takimi izkazi najbrže hotel vplivati na šolske oblasti, da bi ustanovile na Brezovici redno šolo. Dne 24. oktobra 1832. l. je izkazal 307 šologodnih otrok, in sicer: za vsakdanjo šolo 105 dečkov in 101 deklico, za nedeljsko šolo pa 52 dečkov in 49 deklic.²⁾

Po smrti župnika Hartmanna je prevzel šolo branja večji cerkvenikov hlapec, znabiti ne toliko iz ljubezni do stvari same, kakor iz sebičnega namena, da si s tem pridobi naklonjenost radodarnih gospodinj.

L. 1849. pa je prišel na Brezovico kaplan Ivan Potočnik, ki se je te važne zadeve lotil z vso vnemo. Nagovarjal je župljane, naj si napravijo redno šolo, in njegova želja se je kmalu uresničila. L. 1853. je pričel zidati šolsko poslopje, ki je bilo naslednje leto že dovršeno.

Prostor, na katerem stoji šola, je bil nekdanj posestnika Jakoba Pezdirja z Brezovice šte. 27. Pripoveduje se, da omenjeni posestnik, dasi šoli naklonjen, ravno tega prostora ni hotel prodati in je zato inženirju, ki je prišel potrební prostor odmerit, izdrl merilo iz rok ter je vrgel po travniku. Naposled pa se je vendarle udal ter prodal 130 štirjaških sežnjev za

130 gld. k. v. 1) Vse zidanje je vodil in nadzoroval kaplan Potočnik sam, a zidal je zidarski mojster Mohor Ermacora. Dasi so župljani sami opravljali tlako, je vendar vsa stavba veljala 2850 gld. k. v.

V pritličju na levo se je priredila velika šolska soba, prostorna za 80 do 100 otrok; manjša soba na desno pa se je odločila za velikonočno izpraševanje. Vse prvo nadstropje, ki je obsegalo tri prostorne sobe, kuhinjo in jedilno shrambo, pa je imel učitelj za stanovanje. Ko pa vsled nove šolske postave učitelj ni bil več cerkvenik, se je izpraševanjska soba oddala cerkveniku za stanovanje. Izpraševanje pa se je vršilo še vedno tu in zato je moral cerkvenik ob času izpraševanja nekaj svoje oprave postaviti iz sobe, da je bilo dovolj prostora za izpraševanje. L. 1882. pa je moral cerkvenik zapustiti šolsko poslopje, ker se je njegovo stanovanje priredilo za drugo učno sobo. Vse je bilo primeroma dobro urejeno, le drugi učitelj ni imel stanovanja v šoli, moral ga je iskati po raznih hišah, pa še se je težko dobilo, celo v Dragomeru je eden stanoval. L. 1893. pa je prepustil nadučitelj Ivan Kogej eno svojih sob drugemu učitelju za stanovanje ter s tem storil veliko dobroto vsakemu učitelju, ki bo prišel na Brezovico.

Ko se je ustanovila šola na Brezovici, se je skrbelo hkrati tudi za plačo bodočemu učitelju, ki je pa moral poleg učiteljske službe prevzeti tudi službo orglavca in cerkvenika. C. kr. državno knjigovodstvo je z dopisom z dne 2. septembra 1854. l. dovolilo učitelju 317 gld. 3½ kr. letne plače.²⁾ V resnici pa so bili dohodki mnogo večji, kajti ob biri je učitelj nabral 68 mernikov pšenice in 60 mernikov rži. Od vsakega zemljaka je dobil po 1 gld. 5 kr., od polzemljaka po 52½ kr., od četrtzemljaka po 35 kr., od velikega hišnika po 87½ kr., od srednjega hišnika po 70 kr., od malega hišnika po 52½ kr. in od vsakega oženjenega gostača po 35 kr. Vrhutega je imel učitelj še njiv za kakih 20 mernikov posetve, travnike, kjer je nakosil do 100 stotov sena in kos gozda. Kot cerkvenik in organist pa je dobival na leto tudi kakih 60 gld. stolnine. Ako je dal travnike in njive v najem, je dobil do 200 gld. najemnine. Če je imelo žito le količkaj visoko ceno, so bili vsi dohodki vredni 700 do 800 gld.³⁾

Z novo šolsko postavo se je glede dohodkov nekoliko izpremenilo. Učitelju se je odvzela služba cerkvenika in ž njo so se mu odvzele tudi njive, travniki in gozd; odpravila se je bira in plača se mu je nakazala v denarjih.

1) Ta odstavek je bil že skoro doslovno priobčen v „Slovenskem učitelju“, 1902, str. 72.

2) Župnijski arhiv

1) Listina v župnijskem arhivu z dne 15. junija 1853. l.

2) Dopis v župnijskem arhivu.

3) Šolska kronika, str. 3.

V začetku je bila šola le enorazredna; toda, ker je število šolo obiskujočih otrok boljbolj naraščalo, je bilo treba misliti na razširjenje. C. kr. okrajni šolski svet je l. 1875. naznanil brezoviškemu krajnemu šolskemu svetu, da se bode šola razširila v trirazrednico, in je v drugem dopisu istemu naročil, naj se o tem posvetuje. Toda vsa stvar je takrat zaspala in enorazrednica se je šele l. 1882. razširila v dvorazrednico. Od tedaj pa se je število učencev zopet izdatno pomnožilo in treba je bilo kaj primernega ukreniti. Da bi se šola razširila v trirazrednico, bi bilo deloma dobro; toda še srečnejša pa je bila misel, da se je l. 1902. ustanovila v Notranjih Goricah nova šola za otroke iz Notranjih Goric in s Plešivice, ki so imeli doslej dobro uro dolgo pot do brezoviške šole.

Prvi redni pouk v tej šoli na Brezovici se je pričel meseca januarja l. 1855. Po šolskih zapisnikih sem sestavil naslednji pregled, ki nam kaže, koliko otrok je obiskovalo tukajšnjo šolo v raznih letih.

Leto	Vsakdanja šola			Ponavljalna šola			Število vseh skupaj
	Število			Število			
	dečkov	deklic	skupaj	dečkov	deklic	skupaj	
1855	48	47	95	?	?	?	?
1865	106	110	216	?	?	?	?
1875	87	91	178	37	40	77	255
1885	98	103	201	42	43	85	286
1895	95	100	195	41	35	76	271
1902	132	121	253	62	46	108	361
1905	125	126	251	19	20	39	290

Vsled odloka c. kr. okrajnega šolskega sveta z dne 7. septembra l. 1876., št. 846, so imeli Brezovičanje, oziroma oddaljeni šolski otroci dovoljenje, da so vstopali v šolo šele z izpolnjenim sedmim, oziroma osmim letom. Ko pa se je ustanovila šola v Notranjih Goricah, je c. kr. deželni šolski svet omenjeno dovoljenje preklical, in morajo zato sedaj vsi z izpolnjenim šestim letom vstopiti v šolo. Tudi mora vsak otrok obiskovati šest let vsakdanjo šolo; zato morajo isti, ki so vstopili s sedmim, oziroma z osmim letom, obiskovati vsakdanjo šolo še po izpolnjenem dvanajstem letu, kar kaže tudi število učencev ponavljalne šole, ki se je vsled tega v zadnjem času zelo skrčilo.

Šola ima tudi lepo, belo zastavo, ki jo je l. 1876. kupil in daroval šoli tukajšnji kaplan Frančišek Mekinec. Na eni strani ima podobo sv. Alojzija, na drugi pa angela variha.

Sčasoma postane brezoviška šola deležna ustanove, ki jo je zapustil blagi šolski prijatelj in vrhovni

šolski nadzornik Jurij Zavašnik, rojen Dobrovčan. To ustanovo uživa do svoje smrti ustanovnikov brat, potem pa jo dobita šoli na Dobrovi in na Brezovici.¹⁾

* * *

Doslej so službovali na Brezovici:

1. Leopold Belar se je rodil v Idriji dne 27. oktobra l. 1828. Učitelj je postal l. 1847. ter je služboval v Cirknici, v Borovnici, v Trnovem (1850—1854) in na Brezovici od januarja 1855 do l. 1862. Odtod je šel v Ljubljano, kjer je bil zadnji čas nadučitelj in voditelj na II. mestni ljudski šoli. Upokojen je bil l. 1889. ter ob tej priliki odlikovan z zlatim križcem za zasluge. Na Brezovici je bil v šolskem letu 1857/58. imenovan zglednim učiteljem in brezoviška občina ga je imenovala častnim občanom. Belar je bil splošno znan kot skušen cerkven pečovodja in izvrsten skladatelj cerkvenih in drugih napevov. V razstavi, prirejeni o priliki prvega učiteljskega zborovanja v Zagrebu l. 1871. so mu strokovnjaki priznali častno diplomo za njegove skladbe. Župnijsko predstojništvo šentjakobsko mu je kot kapelniku podelilo pohvalno pismo in ljubljanski mestni zbor mu je podelil meščanstvo brezplačno.²⁾ Umrl je v Ljubljani dne 17. junija l. 1899.

2. Ivan Dolinar, rojen na Primskovem l. 1829. Prvo službo je nastopil l. 1849. na Trati, odkoder je prišel l. 1862. na Brezovico. L. 1866. je šel v Sodražico, odtam pa na Dobrovo pri Ljubljani, kjer je bil do oktobra l. 1871. Z Dobrove se je preselil v Sorico, odtam zopet na Trato in naposled v Krašnje, kjer je bil l. 1887. upokojen. Kot tak je večkrat nadomeščal učitelje v raznih krajih krškega okraja.

3. Anton Slivnik se je rodil v Gorjah okoli l. 1840. Služboval je od l. 1856. kot drugi učitelj v Št. Vidu pri Zatičini. Od aprila do 3. novembra l. 1866. je bil na Brezovici, a se je odtod zopet vrnil v Št. Vid, kjer je pa že dne 11. junija l. 1867. umrl.

4. Ivan Kogej je zagledal luč sveta v Idriji dne 5. maja l. 1837. Dne 7. januarja l. 1859. je nastopil prvo službo v Št. Petru na Notranjskem, a je bil že naslednje leto imenovan učiteljem v Krašnji, kjer je služboval do l. 1866. Dne 6. novembra i. l. se je preselil na Brezovico, kjer je služboval skoro 33 let.

(Dalje.)

¹⁾ A. Lesjak, Zgodovina dobrovske fare, str. 156.

²⁾ Natančnejši življenjepis najdeš v F. Rakuševi knjigi: „Slovensko petje v preteklih dobah“, str. 137.

Vsebina: *Zgodovina brezoviške župnije.*
(Dalje.)